



Засідання №3
Науково-експертної ради Державної екологічної інспекції України
Обговорення юридичних прогалин та неточностей в системі українського
законодавства щодо екологічної шкоди заподіяної внаслідок збройного вторгнення рф

Science-Expert Council of the State Environmental Inspectorate of Ukraine Meeting #3
Discussion on the legal gaps and omissions of the Ukrainian legislation considering
environmental damage caused by russian invasion

Дата проведення/ Date : 21.06.2023 р.

Час початку/ Time (Kyiv time): 16.00 год. (час за Києвом) / 4.00 p.m. (Kyiv time)

Формат проведення: зустріч в режимі відеоконференції в системі ZOOM / Meeting in ZOOM-conference:

- Link: <https://undp.zoom.us/j/83926783249?pwd=VTBXNWtPbUNGWIRCZ0hXMUUhFOElSUT09>
- Ідентифікатор / Meeting ID: 839 2678 3249
- Код доступу / Password: 568741

Увага: Просимо здійснювати приєднання до конференції за 5-7 хвилин до її початку для проходження процесу авторизації / We kindly ask you to start your connection process 5-7 mins before beginning for authorization process.

Переклад забезпечується з українською на англійську та з англійської на українську мову / Ukrainian – English and English – Ukrainian interpretation available

Основа: Війна в Україні спричиняє масштабну шкоду навколишньому природному середовищу та завдає як негайних, так і довготермінових наслідків для життя і здоров'я людей, природних екосистем, пошкодження та знищення природних ресурсів як в Україні, так і за її межами.

У 2022 році українським урядом було затверджено Порядок визначення шкоди і збитків заподіяних внаслідок збройної агресії РФ по більшості напрямів шкоди та збитків, які заподіюються Україні, українським підприємствам та громадянам внаслідок дій РФ (Постанова Кабінету Міністрів України №326 від 20.03.2022 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF#n10>). Вказаним документом визначено перелік державних органів, відповідальних за визначення розмірів завданої екологічної шкоди та обов'язок для Міністерства юстиції України використовувати отримані дані у досудовому та судовому захисті інтересів України.

Постановою Кабінету Міністрів України №1111 від 30.09.2022 р. було розширено повноваження Державної екологічної інспекції України в частині фіксації та розрахунку екологічної шкоди завданої внаслідок військових дій, збройної агресії та інших непередбачуваних подій.

Резолюцією А/ES-11/L.6 прийнятою 14 листопада 2022 року Генеральною Асамблеєю ООН було визначено необхідність створення механізму стягнення всіх видів шкоди та втрат від збройної агресії РФ, а також рекомендовано створити реєстри такої шкоди.

Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН А/RES/ES-11/6 від 23.02.2023 р. було висловлено стурбованість у масштабності шкоди завданої військовим вторгненням РФ, в тому числі екологічної шкоди, що завдається внаслідок збройної агресії РФ та закликано країни-члени до спільної роботи у подоланні впливу наслідків війни, в тому числі на навколишнє природне середовище.

Національні експерти та члени Науково-експертної ради Державної екологічної інспекції України звертають увагу на виявлені юридичні прогалини національного



законодавства та проблемні питання, які можуть завадити у отриманні Україною компенсацій за заподіяну екологічну шкоду, зокрема:

- <https://voxukraine.org/hto-oplatyt-rahunky-za-znyshhennya-rosiyeyu-ukrayiny/>
- <https://voxukraine.org/yak-pravylnno-rahuvaty-ekologichni-zbytky-ukrayiny-vid-vijny>
- <https://www.yakist.org/does-ukraine-have-a-real-chance-to-get-a-compensation-for-environmental-damage-caused-by-russiaisaterroriststate/>

Background: The war in Ukraine is causing widespread and severe damage to the environment and inflicted both immediate and longer-term consequences on human health, natural ecosystems, damaging and destroying natural resources and the Ukrainian economy and beyond.

In 2022, the Ukrainian government approved the Order for determining damage and losses caused by the armed aggression of the Russian Federation in most areas of damage and losses caused to Ukraine, to Ukrainian enterprises and to citizens as a result of the actions of the Russian Federation (Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 326 from March 20, 2022 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF#n10>). This document determines the list of state bodies responsible for assessment and calculations of environmental damage and the obligation for the Ministry of Justice of Ukraine to use the obtained data in the pre-trial and judicial protection of the interests of Ukraine.

The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1111 from September 30, 2022 expanded the powers of the State Environmental Inspectorate of Ukraine in terms of recording (collecting), assessment and calculating environmental damage caused by military operations, armed aggression and other unforeseen actions.

The Resolution A/ES-11/L.6 of the UN General Assembly adopted on November 14, 2022 has determined the needs of creation mechanisms of compensation of all types of damage and losses caused by the armed aggression of the Russian Federation. The Resolution also recommends the creation of the registers of such damage.

The UN General Assembly Resolution A/RES/ES-11/6 from February 23, 2023 expressed concern about the extent of the damage caused by the Russian invasion, including environmental damage, and called on member states to cooperate in overcoming the impact of the consequences of war, including environment.

National experts and members of the Scientific Expert Council of the State Environmental Inspectorate of Ukraine draw attention to the identified legal gaps in the national legislation and problematic issues that may prevent Ukraine from receiving compensation for environmental damage, in particular:

- <https://voxukraine.org/hto-oplatyt-rahunky-za-znyshhennya-rosiyeyu-ukrayiny/>
- <https://voxukraine.org/yak-pravylnno-rahuvaty-ekologichni-zbytky-ukrayiny-vid-vijny>
- <https://www.yakist.org/does-ukraine-have-a-real-chance-to-get-a-compensation-for-environmental-damage-caused-by-russiaisaterroriststate/>



ПОРЯДОК ДЕННИЙ / AGENDA

- 1. Вступне слово / Meeting Introduction:**
Ігор ЗУБОВИЧ / Ihor ZUBOVYCH
(16.00 – 16.05)
- 2. Аналіз зауважень та пропозицій міжнародних експертів до проекту методики з оцінки шкоди завданої атмосферному повітрю внаслідок збройної агресії / Overview and analyses of the comments and propositions of the international experts considering the draft of the methodology in assessment of the environmental damage caused to atmospheric air due to military aggression**
М. САВЕНЕЦЬ, керівник підгрупи / M. SAVENETS, head of the subgroup
(16.05 – 16.20)
- 3. Юридичні прогалини у можливості отримання компенсацій за завдану військовими діями екологічну шкоду та пропозиції щодо їх усунення / Legal gaps in potential compensations for environmental damage and how can we solve them**
А. ДЕМИДЕНКО / A. DEMYDENKO (16.20 – 16.35)
С. БЕРЗИНА / S. BERZINA (16.35 – 16.50)
- 4. Практичні кейси у доведенні фактів екологічної шкоди та втрат, способи їх стягнення у міжнародних спорах / Practical cases in proving environmental damage and losses in inter-state disputes**
Ю. ПАРХОМЕНКО / Y. PARKHOMENKO
(16.50 – 17.15)
- 5. Проблемні питання щодо поточної ситуації та наслідків за фактом підризу дамби Каховської ГЕС (дискусія) / Problematic questions, comments and suggestions on the current situation and circumstances caused by the destruction of Kakhovka dam (discussion)**
Члени Науково-експертної ради Держекоінспекції, запрошені / Members of the Science-Expert Council of the SEI, invited persons
(17.15 – 17.40)
- 6. Висновки, пропозиції / Conclusions and outcomes**
Ігор ЗУБОВИЧ / Ihor ZUBOVYCH
Андрій МОРОЗ / Andrii MOROZ
(17.40 – 17.50)



Учасники засідання / Participants of the Meeting:

I. Члени Науково-експертної ради Держекоінспекції / Members of the Science-Expert Council of SEI:

1. **Голова Ради** – т.в.о. Голови Держекоінспекції: **Ігор ЗУБОВИЧ** /
Head of Council – acting Head of the State Environmental Inspectorate of Ukraine
(hereinafter – SEI) **Ihor ZUBOVYCH**
2. **Заступник голови Ради по науковій роботі** **Марк ЖЕЛЕЗНЯК** /
Deputy Head of Council for scientific work **Dr. Mark ZHELEZNYAK**
3. **Заступник голови Ради по експертній роботі** **Ігор ЖДАНЮК** /
Deputy Head of Council for expert work **Ihor ZHDANIUK**
4. **Михайло САВЕНЕЦЬ**, завідувач лабораторією моніторингу атмосферного повітря Українського гідрометеорологічного інституту ДСНС України та НАН України, к.г.н. / **Mykhaylo SAVENETS**, PhD, Head of the Laboratory of Atmospheric air monitoring, Ukrainian Hydrometeorological Institute of the National Academy of Sciences of Ukraine and State Service of Emergencies of Ukraine
5. **Сергій АФАНАСЬЄВ**, директор інституту гідробіології НАН України, член-кореспондент НАН України, докт. біол. наук, професор Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки / **Sergiy AFANASYEV**, Professor, Corresponding Member of NASU, Institute of Hydrobiology of the National Academy of Science of Ukraine, Director
6. **Стела ШЕХУНОВА**, директор інституту геологічних наук НАН України, академік НАН України / **Stela SHEHUNOVA**, Academic of the National Academy of Sciences of Ukraine, Director of the Institute of Geological Sciences of the National Academy of Sciences of Ukraine
7. **Сергій СНИЖКО**, професор, доктор географічних наук, завідувач кафедри метеорології та кліматології географічного факультету КНУ ім. Т. Шевченка / **Sergiy SNIZHKO**, Professor, Dr., Meteorology and Climatology Department Taras Shevchenko National University of Kyiv
8. **Яків ДІДУХ**, академік НАН України, доктор біологічних наук, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач відділу геоботаніки і екології Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України / **Yakiv DIDUKH**, academic of National Academy of Sciences of Ukraine, Doctor, Head of Department of geobotany and ecology of the M.G. Kholodny Institute of Botany
9. **Михайло ЯЦЮК**, директор Інституту водних проблем і меліорації ААН України, кандидат технічних наук / **Mykhaylo YATSIUK**, Director of the Institute of Water Problems and Land Reclamation of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine
10. **Андрій ДЕМИДЕНКО**, старший науковий співробітник Інституту проблем математичних машин і систем НАН України, кандидат фізико-математичних наук / **Andriy DEMYDENKO**, Ph.D., Division of Mathematical Environmental Modeling, IMMSPP, National Academy of Sciences of Ukraine
11. **Андрій ШЕЛЕСТОВ**, д.т.н., професор, Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" / **Shelestov**



Andrii, Doctor of Sciences, professor, National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”.

12. **Микола ТАЛЕРКО**, завідуючий відділом Інституту проблем безпеки АЕС НАН України, доктор технічних наук / **Mykola TALERKO**, Head of the Department of Institute for Safety Problems of NPP, National Academy of Sciences of Ukraine, Doctor
13. **Олена ТУРОС**, заступник директора науково-практичної роботи ДУ "Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзеєва" НАМН України доктор мед наук / **Olena TUROS**, Professor, DMsci, Deputy director of SI "Marzeiev Institute for Public Health of National Academy of Medical Sciences of Ukraine"
14. **Євген ХЛОБИСТОВ**, професор Києво-Могилянської академії, доктор економічних наук / **Yevgen KHLOBYSTOV**, Professor of the National University “Kyiv Mogyla Academy”, Doctor
15. **Віктор КОМОРИН**, кандидат географічних наук, директор НДУ “Український науковий центр екології моря» (УкрНЦЕМ) / **Viktor KOMORIN**, PhD, Director of the Ukrainian Scientific Center of Ecology of the Sea (UkrSCES)
16. **Людмила ЦИГАНОК**, еколог, Президент Професійної асоціації екологів України/ **Liudmyla TSYGANOK**, ecologist, President of Professional Association of Environmentalists of Ukraine
17. **Аліна СОКОЛЕНКО**, експерт зі сталого розвитку, керівник Асоціації експертів зі сталого розвитку / **Alina SOKOLENKO**, sustainable development expert, Head of the Association of sustainable development experts
18. **Світлана БЕРЗИНА**, голова Громадської ради Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України, керівник ВГО «Жива планета» / **Svitlana BERZINA**, Head of the Public Council of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine, Head of NGO “Living Planet”
19. **Людмила ХОМІЧ**, юрист, віце-президент ПАЕУ/ **Liudmila KHOMICH**, lawyer, vice-president PAEU

Секретар Науково-експертної ради **Андрій МОРОЗ** / Secretary of the Science-expert Council **Andrii MOROZ**

Запрошені / Invited persons:

1. **Богдан МАЗУРОК**, Заступник керівника Спеціалізованої екологічної прокуратури Офісу Генерального Прокурора / **Bohdan MAZUROK**, Deputy Head of the Specialized Environmental Prosecution of the General Prosecutor’s Office
2. Члени експертної підгрупи по оцінці шкоди внаслідок забруднення атмосферного повітря Оперативного штабу при Держекоінспекції / Experts of air pollution assessments subgroup of the Operative Headquarter acting on the basis of the State Environmental Inspectorate of Ukraine:
 - a. **Іван КОВАЛЕЦЬ** / **Ivan KOVALETS**
 - b. **Аріна ПЕТРОСЯН** / **Arina PETROSYAN**
 - c. **Тетяна МАРЕМУХА** / **Tetyana MAREMUKHA**



3. Представники Державної екологічної інспекції України / Representatives of the State Environmental Inspectorate of Ukraine:
 - a. Максим ЖЕЛЕЗНЯК / Maksym ZHELEZNYAK
 - b. Алла СЕМЕНЕЦЬ / Alla SEMENETS
 - c. Віктор ЧЕРЕВКО / Viktor CHEREVKO
 - d. Олег ПАВЛЕНКО / Oleg PAVLENKO
 - e. Катерина ЛІТВІШКО / Kateryna LITVISHKO
 - f. Поліна ПИРОГОВА / Alina PYROGOVA
4. Pier CARLO SANDEI, UNEP Representative in Ukraine
5. Tomas MARQUES, UNEP, air pollution monitoring Department
6. Katherine HALL, UNEP consultant
7. Krzysztof MICHALAK, OECD, Senior Programme Manager, Environmental Directorate
8. Olga OLSON, OECD, Project Manager, Environmental Directorate
9. Sarangoo RADNAARAGCHAA, UNECE, Regional Adviser Environment Division
10. Antoine NUNES, UNECE EPR programme manager
11. Karin FUERI, UNECE EPR programme researcher
12. Ketevan KORDZAKHIA, UNECE Air Convention secretariat
13. Roman SHAKHMATENKO, UNDP, Team Lead, Energy and Environmental Portfolio
14. Philip PEIRCE, UNDP, Project Manager, project «Support to Early Recovery in War-Affected Areas of Ukraine»
15. Nazarii ATAMANCHUK, UNDP, Strategic Planning Specialist, UN Recovery and Peacebuilding Programme
16. Martin BJERREGAARD, UNDP Debris&Waste Manager
17. Maia ROSSI, UNDP Environmental Expert
18. Saule OSPANOVA, OSCE, Head of Environmental Cooperation Unit
19. Liudmyla PIDVALNA, OSCE, Senior Specialist of the Project “Environmental Monitoring of War against Ukraine”
20. Yurii PARKHOMENKO, partner, public international law and international disputes, international law firm Foley Hoag LLP
21. Євгеній КРАМАРЕНКО, адвокат, керуючий партнер Адвокатського бюро Євгена Крамаренка / Yevhenii KRAMARENKO, attorney, Managing Partner of the Attorney Bureau Yevgena Kramarenko
22. Андрій ПИЛИПЕНКО, адвокат, партнер Адвокатського об'єднання «АФ «Сергій Козьяков та Партнери» / Andrii PILIPENKO, attorney, partner of Attorney Union “Sergii Koziakov&Partners”



23. **Valerie FOGLEMAN**, Consultant, Stevens & Bolton LLP, and Professor of Law, Cardiff, University School of Law and Politics
24. **Colin MACKIE**, Associate Professor in Business Law, School of Law, the University of Leeds, the UK